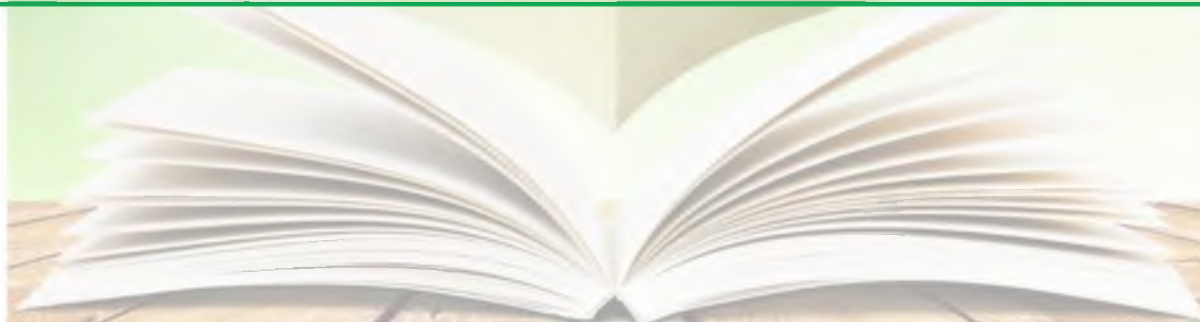

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
учасників міжнародної науково-
практичної конференції
«ЛІСОВА ТИПОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА
НАБЛИЖЕНОГО ДО ПРИРОДИ
ЛІСІВНИЦТВА»

присвячена 150-річчю з дня народження
проф. Є.В. Алексєєва
та заснування кафедри лісівництва
Навчально-наукового інституту лісового і
садово-паркового господарства

Київ, 9-12 жовтня 2019 року

ТИПОЛОГІЧНА СТРУКТУРА СОСНОВИХ ЛІСІВ ЛІСОСТЕПУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇХ ПРОДУКТИВНІСТЬ

А. В. Гармаш, асистент,

В. В. Назаренко, кандидат сільськогосподарських наук,

В. П. Пастернак, доктор сільськогосподарських наук

*Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва,
Український науково-дослідний інститут лісового господарства та
агролісомеліорації імені Г. М. Висоцького*

Ключові слова: сосна звичайна, типи лісу, продуктивність.

Для встановлення показників стану та продуктивності лісів необхідне оцінювання деревостанів на типологічній основі [1]. Однією з основних лісоутворювальних порід є сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), деревостани якої не лише задовольняють потреби в деревині, але й виконують кліматорегулюючі, захисні, рекреаційно-оздоровчі та інші корисні функції [4].

Лісові насадження сосни звичайної Лісостепу Харківщини займають площу майже 40 тис. га, значна частка їх належить до природно-заповідного фонду, що надає можливість для вивчення природних процесів та довготривалих спостережень [3].

За лісотипологічним районування регіон досліджень належить до Слобожанського району лісотипологічної області свіжого помірно-теплого клімату [2]. Аналіз бази даних «Лісовий фонд» станом на 01.01.2011 р. показав, що переважаючим типом лісу соснових лісів (понад 64 % площі) є свіжий дубово-сосновий суббір (В₂-дС), свіжий липово-дубово-сосновий сугруд (С₂-лдС) займає близько 15 %, свіжий сосновий бір (А₂-С) – 13 %.

Польові дослідження проводили у НПП «Слобожанський» (Володимирівське ПНДВ, 12 ділянок), ДП «Жовтневе ЛГ» (Бабаївське та Мерешанське лісництва, 6 ділянок) та ДП «Скрипаївське НДЛГ» (10 ділянок) [3, 5] у соснових деревостанах переважно штучного походження з охопленням широкого діапазону класів віку (від 40 до 120 років) у переважаючих типах лісу. На дослідних ділянках здійснювали детальний опис деревостану, підросту, підліску, живого надґрунтового покриву.

Всього було досліджено 5 типів лісу: у В₂-дС закладено 15 пробних ділянок (Ia – I), у А₂-С (I – II) та С₂-лдС (Ib – Ia класи бонітету) по 5 ділянок, по одній ділянці в сухому сосновому бору (А₁-С) та вологому липово-дубово-сосновому сугруді (С₃-лдС). За віковою структурою були включені всі групи віку: молодняки (1 ділянка – 3,7 %), середньовікові (9 – 33,3 %), пристиглі (8 – 29,6 %), стиглі і перестійні (9 – 33,3 %). На більшості ділянок деревостани є чистими за складом та простими за формою, найменша кількість одиниць сосни в складі 7, відноситься до сугрудового типу лісу.

Для детальнішого оцінювання динаміки лісівничо-таксаційних показників закладено три постійні пробні площі (ППП) у ДП «Скрипаївське НДЛГ» у деревостанах, які характеризують найбільш розповсюджені типи лісу соснових лісів (А₂-С, В₂-дС, С₂-лдС). Дослідження на ППП проводили у 2006, 2009, 2012 та 2018 рр.

За результатами досліджень встановлено такі особливості: загальний запас сосняків на ділянках знаходиться в межах 80-564 м³/га. Відмічено, що запас поступово зростає від молодняків (80 м³/га) до пристиглих (564 м³/га), а потім незначно знижується у стиглих і перестійних деревостанах (490 м³/га). Для пристиглих деревостанів характерна також найбільша повнота (0,92).

Таким чином за результатами досліджень встановлено показники продуктивності соснових деревостанів Лісостепу Харківщини за типами лісу.

Список джерел літератури:

1. Назаренко В.В., Пастернак В.П. Аналіз продуктивності соснових деревостанів у різних лісорослинних умовах Лісостепу Харківщини // Лісова типологія: наукові, виробничі, навчальні аспекти розвитку: матеріали читань з нагоди дня народження Б. Ф. Остапенка. Харків: ХНАУ. 2014. С. 79-82.
2. Остапенко Б. Ф., Ткач В.П. Лісова типологія: Навч. посібник. Х.: Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2002. 204 с.
3. Пастернак, В., Яроцький, В., Гармаш, А. Типологічне різноманіття лісів Володимирівського природоохоронного науково-дослідного відділення НПП «Слобожанський» // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Біологія». 2017. 28. С. 169-174.
4. Ткач В.П., Букша І.Ф., Ведмідь М.М. Сучасні проблеми розвитку лісового господарства Харківської області // Лісівництво і агролісомеліорація. 2013. Вип. 122. С. 3-11.
5. Яроцький В.Ю., Пивовар Т.С., Пастернак В.П., Гармаш А.В. Структура лісових насаджень сосни звичайної Лівобережного Лісостепу України Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. 2016. Вип. 26.4. С. 56-59.